

Kerkdienst Janskerk 17 maart 2019

Thema: Broosheid

Lezing: Matteus 26: 1 – 13

Voorganger: Thea Peereboom

Overweging

Al die schilderijen van clowns zijn hier neergezet omdat met de ogen en met het hart van een clown, in dit geval Clinic- of fariaclowns er veel over 'broosheid' gezegd kan worden.

Bij mensen met dementie, die zich soms zomaar in de mist van hun leven bevinden, voor wie de grip op- en de betekenis van heel veel vervaagt komen de fariaclowns.

Cliniclowns komen vaak bij zieke en gehandicapte kinderen. Deze soorten clowns zijn er voor kwetsbare, beschadigde of minder fortuinlijke mensen. M.a.w. mensen/kinderen die zich aan de schaduwkant van het bestaan bevinden.

Aan de buitenkant is dit niet altijd te zien!

Iedereen heeft een kwetsbare kant en vaak is er maar één tikje nodig om de sterkste mens te doen verkrummen tot een hoopje ellende.

'Mensen zijn gemaakt van dun papier',
zo zingt Jonas Winterland in een van zijn songs.

Broos en kwetsbaar kan het zijn!

Als Clinic- of fariac clown is het belangrijk om lichaamstaal te kunnen lezen om zo degene te bereiken voor- met wie je speelt. Je moet in kunnen spelen op de belevingswereld - en mee bewegen.

Want als clown wil je zintuigen prikkelen, mensen en kinderen laten merken dat zij er toe doen, dat zij een stukje van hun eigen waardigheid ervaren, zich gezien voelen en gehoord worden. Het gaat om ziels contact, ten diepste geraakt worden, je even opgenomen voelen in een andere dimensie door mooie muziek, een grapje, een woordspeling.

Eén moment voelen dat het om jou gaat, een klein stukje geluk zoals je dat voelde toen je je als kind prettig voelde, toen je levensvreugde ervaarde, toen je huppelde en zong., verwachtingsvol

uitkeek naar dat wat komen zou.

Kleine momenten die je je leven doen 'vieren'.

Als clown heb je weinig affiniteit met perfectie. Meer nog: mensen die laten merken dat bij hen alles op rolletjes loopt, die zijn voor de clowns van een andere orde.

Toen wij in de voorbereiding van deze viering besloten om met de clowns naar broosheid te kijken, werd de film 'les Enfants du Paradis' aangeraden.

Ik ging 'm zien en het is een aanrader voor een regenachtige zondagmiddag.

Naast het feit dat het in deze film om een onmogelijke liefde gaat, laat een verguisde en geminachte mimespeler zien hoe hij 'authentiek' met al zijn zintuigen wonderen doet.

Zou het zo zijn dat wanneer je enigszins buiten de maatschappelijke orde valt, dat je dan betere zintuigen hebt voor dat wat er werkelijk toe doet?

Wellicht is dit aan de hand bij de naamloze vrouw die Jezus, voorafgaand aan zijn dood, zalfde. Zij komt in het Bijbelverhaal zomaar in het vizier, onaangekondigd. Er staat nergens dat zij was uitgenodigd in het huis van Simon de melaatse. Daarbij was het in die tijd voor mannen erg ongebruikelijk om met vrouwen in de buurt de maaltijd te nuttigen. Vrouwen behoorden tot een andere orde. Niet meer of minder, maar anders, en soms toch ook een beetje minder.

Over de komst van de vrouw in het huis van Simon wordt in het Bijbelverhaal echter geen enkele ophef gemaakt.

Jezus, hij was al bij Simon de melaatse om daar met elkaar te gaan eten.

En dit terwijl melaatsen gemeden moesten worden en niet in het sociale systeem pasten!

Een aantal zaken waarover je ophef zou kunnen verwachten worden in dit Bijbelverhaal als heel vanzelfsprekend beschreven.

Waar wel echt ophef over ontstaat, dat is de zalving van Jezus' lichaam met kostbare olie door de vrouw. 'Verkwisting' vinden de leerlingen dit en verspilling van geld dat aan de armen gegeven had kunnen worden.

De naamloze vrouw, zij lijkt uit een andere wereld te komen, zij lapt de ziekte van Simon en de gesloten mannen wereld aan haar laars. Zij komt gewoon tijdens het eten binnen en doorbreekt door middel van de zalving met de kostbare olie het 'denken' van de leerlingen dat gericht is op aardse, zogenaamde belangrijke zaken. (geen olie verkwisten)

De vrouw staat in schril contrast met de leerlingen. Zij is niet gevangen in wetten en regels en haar zintuigen vertellen haar wat er werkelijk toe doet.

Zij toont inzicht in Jezus' lot en volgt haar hart.

Zij handelt aangedaan, heel bewust meevoelend en trouw uit diepe bewondering en liefde voor Jezus.

Zij is niet uit op consolidering van bestaande conventies maar doorbreekt met haar toewijding gangbare patronen.

Zij zalft Jezus met de kostbare olie, raakt hem hiermee ten diepste en bevestigt op deze wijze zijn bestaan. (Ook een soort Clinic/fariacdown?)

In de tijd van Jezus werden de zalving- rituelen bij een begrafenis traditioneel door vrouwen uitgevoerd.

Jezus erkent deze traditioneel vrouwelijke rol in de handeling van de vrouw en hij voelt zich door haar zalving op het juiste moment, gezien en ten diepste gekend.

En als er bij de leerlingen van Jezus gemor is omdat zij het een 'verkwisting van olie' vinden, dan laat Jezus hen weten dat het te plat is om hem tegen 'de armen' uit te spelen. Want het liefhebben van de armen is een moreel besef wat op je hart is gebonden, terwijl de begrafenis van Jezus zich opdringt en daarom om liefdevolle

handelingen in het moment vraagt.

De vrouw is dus zonder omhaal heel direct en authentiek tot de kern van Jezus' leven gekomen.

Naast de zalving die wijst naar Jezus' begrafenis heeft de zalving door de vrouw nog een betekenis:

vanuit de traditie werden Koningskinderen met olie gezalfd/aangeraakt. Uit respect, om uniciteit te bevestigen en om eigenwaardigheid en bewustzijn te versterken.

Olie maakt sterk.

Maar ook om met 'zachte hand' te regeren, om je hand over je hart te kunnen strijken!

Olie maakt ook zacht.

Zo werden koningen toegerust voor hun koninklijke opdracht, in Godsnaam.

De vrouw uit het verhaal van Matth. zalfde Jezus bij het leven om hem al te eren voor zijn sterven, dat ophanden was.

En zij deed dit zij om zijn Koningschap voor een wereld van vrede te bevestigen. Door dit tweede motief werd de vrouw in de niet traditionele rol van priester/profeet geplaatst.

De profetische handeling van de vrouw zal overal verkondigd worden.

'ter herinnering aan haar'. Zo staat het in onze tekst vermeld.

Echter...haar naam wordt niet genoemd.

Op mijn werk in het verpleeghuis had ik enkele weken geleden een 'viering van bemoediging' georganiseerd. Traditioneel heet dit 'ziekenzalving'.

In de Jacobusbrief in het tweede Testament staan enkele verzen over de zalving van kwetsbaren en zieken in de vroeg Christelijke kerk:

'Is iemand van u ziek, kwetsbaar, laat zij/hij de oudsten van de vergadering bij zich roepen en laten zij een gebed bidden over hem/haar en met olie zalven in de naam van de Heer.

Dit zal sterken, opwekken, bemoedigen.
Het is als een licht dat door het donker zal schijnen.'

Als inleiding op de zalving liet ik de volgende woorden klinken:
'Broos is het leven en broos is de mens.

Wie ziek is ervaart het bestaan als kwetsbaar en pijnlijk.

Hoe wij met die kwetsbaarheid en broosheid kunnen omgaan, dit hebben wij geleerd van de Onnoembare... God, die in naam van Jezus van Nazareth mens werd zoals wij.

Hij legde zieken de handen op en zalfde hen.

Waar hij zijn levenskracht gaf, werden pijn en lijden draaglijk en kreeg 'leven' weer uitzicht.

-En...*Koningen werden in het eerste testament met olie gezalfd, om kracht te versterken, en om appel te doen op de innerlijke zachtheid. Zo werden zij uitgerust voor hun taak*

In het verpleeghuis hebben wij samen met een priester, tijdens een viering van 'bemoediging' alle mensen die dat wilden, gezalfd met olie. Hoofd en handen werden met olie aangeraakt, in Godsnaam. Ieder kreeg een corsage opgespeld voor dit bijzondere ritueel.

Door de persoonlijke zalving met de olie, van hoofd en handen, het noemen van ieders naam werd eigen uniciteit beleefd, als ware het Koningskinderen.

Het was ontroerend te zien wat dit ritueel van zalving teweegbracht, emoties werden zichtbaar.

In hun broosheid voelden de bewoners zich ten diepste gekend.

Door de sacrale sfeer die ontstond kwamen lijden, pijn en broosheid in ander licht te staan.

Het licht van de Eeuwige dat het broze leven omhult.

De clown, de naamloze vrouw, de rituelen met olie, het kan allemaal de bestaande orde zomaar doorbreken.

Levens ervaringen mogen hernieuwde betekenis krijgen, ingebed in 'het grotere geheel'. Uniciteit in verbondenheid, samenhang en geborgenheid wordt ervaren. 'Meer dan het gewone' wordt beleefd. Het leven wordt gevierd!

Het licht dat ontwend was krijgt nieuwe stralen, fris vol sprankel en belofte.